

Graad 8 – Boek C

(Onderwysers Handleiding)

(Hersiene KABV uitgawe)

INHOUDSOPGAWE:

	<u>Bladsy:</u>
C1. Konstruksie en meting	3
C2. Lyne en hoeke	19
C3. Driehoeke	39
C4. Vierhoeke	67
C5. Sirkels	83
C6. Buite-oppervlakte en volume 3D	97
C7. Transformasies	117

Hierdie boek is opgestel en verwerk deur E.J. Du Toit in 2013.

Kontaknommer: 086 618 3709 (Faks)

Kopiereg©2013. Alle kopiereg word voorbehou. Geen deel van hierdie publikasie mag in enige vorm gereproduceer word nie, tensy skriftelike toestemming daarvoor verkry is.

ISBN 978-0-958443-26-5

Hoofstuk C1

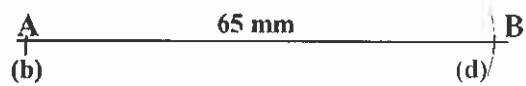
Konstruksie en meting

Vir hierdie hoofstuk benodig jy die volgende: skerp potlood, liniaal, passer en gradeboog.

C1.1 Hoeke en lyne:

C1.1.1 Lynsegment:

Vb.1 Konstrueer $AB = 65 \text{ mm}$.

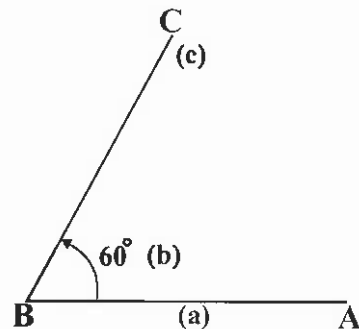

- (a) Trek 'n lang lyn.
- (b) Merk A.
- (c) Meet met 'n passer 65 mm af op liniaal.
- (d) Plaas punt van passer op A en kap 65 mm af by B.

C1.1.2 Hoeke:

Vb.2 Konstrueer $\hat{ABC} = 60^\circ$.

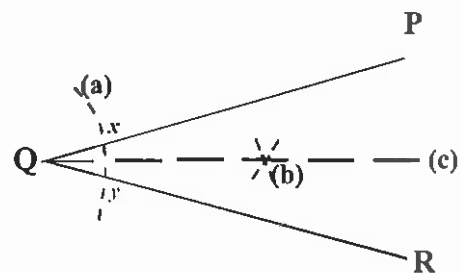
- (a) Trek lyn AB.
- (b) Plaas gradeboog, met "middelpunt" op B.
- (c) Merk C af by 60.
- (d) Verbind B en C.

C1.1.3 Halvering van hoek:

Vb.3 Halveer $P\hat{Q}R$.

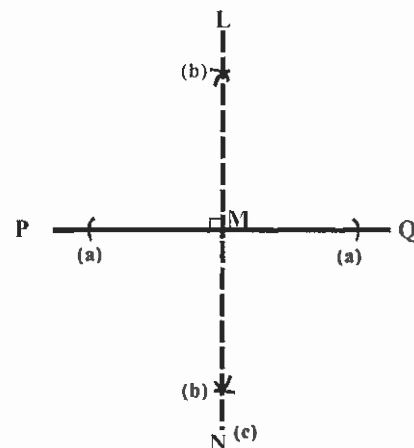
- (a) Plaas passerpunt op Q en maak 'n bogie om PQ en QR te sny.
- (b) Plaas passerpunt om die beurt op x en y en maak 'n kruisboog.
- (c) Verbind Q met snypunt van kruisboog.

C1.1.4 Loodlyn:

Vb.4 Trek 'n loodlyn deur M.

- (a) Plaas passerpunt op M en maak bogies aan weerskante van M.
- (b) Plaas passerpunt nou op beide (a)'s aan weerskante van M en maak "kruisbogies" aan weerskante van PMQ sodat dit die bogies in (b) sny.
- (c) Verbind die sny punte van die twee bogies.
- (d) $\therefore LN \perp PMQ$, m.a.w. $\hat{PML} = 90^\circ$.

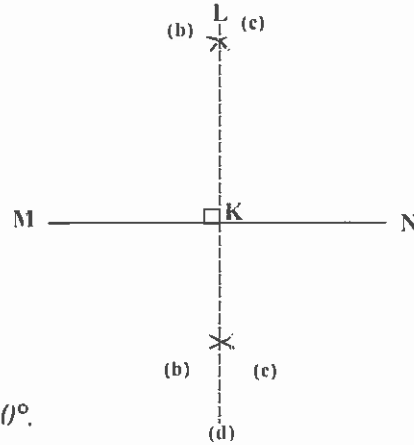

C1.1.5 Middelloodlyn:

Vb.5 Trek die middelloodlyn van MN in.

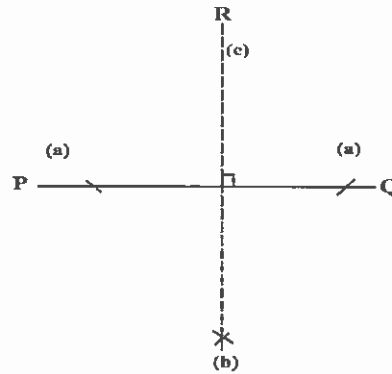
- (a) Maak die passer oop op meer as die helfte van MN.
- (b) Plaas passerpunt op M en maak bogies aan weerskante van MN.
- (c) Plaas passerpunt nou op N en maak "kruisbogies" aan weerskante van MN sodat dit die bogies in (b) sny.
- (d) Verbind die sny punte van die twee bogies.
- (e) $\therefore MK = KN$ en $KL \perp MN$, m.a.w. $\hat{MKL} = 90^\circ$.

C1.1.6 Trek 'n loodlyn vanuit 'n punt op 'n lyn:

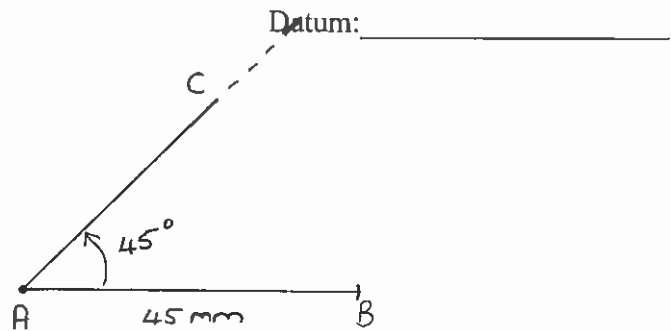
Vb.6 Trek 'n loodlyn vanuit punt R op PQ.

- (a) Plaas die passerpunt op R en maak bogies op PQ aan beide kante van R.
- (b) Plaas die passerpunt om die beurt op die bogies in (a) en maak 'n "kruisboog" aan die onderkant van PQ.
- (c) Verbind R met (b).

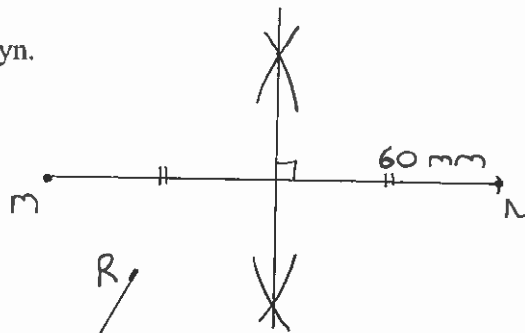

Oefening 1:

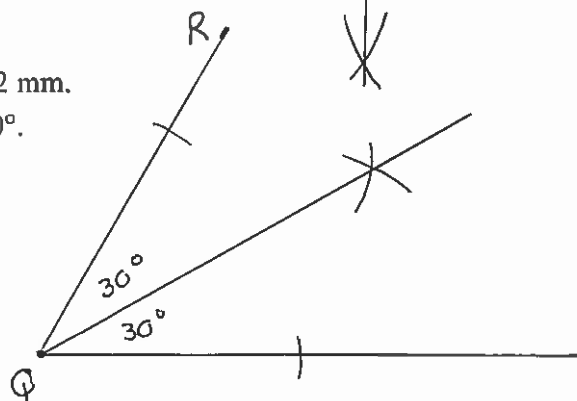
- (1) (a) Konstrueer lyn $AB = 45 \text{ mm}$.
- (b) Konstrueer nou $\hat{ABC} = 45^\circ$.

- (2) (a) Konstrueer lyn $MN = 60 \text{ mm}$.
- (b) Konstrueer MN se middelloodlyn.

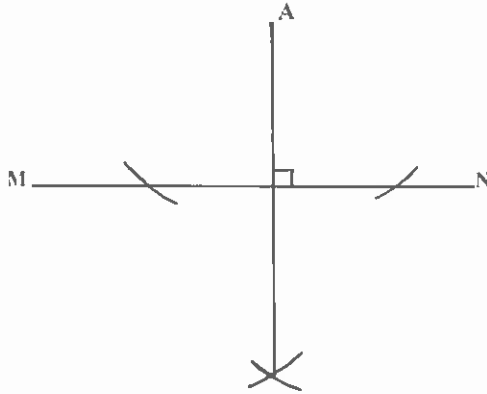

- (3) (a) Konstrueer lyn $PQ = 72 \text{ mm}$.
- (b) Konstrueer $\hat{RQP} = 60^\circ$.
- (c) Halveer $\hat{RQP}$.

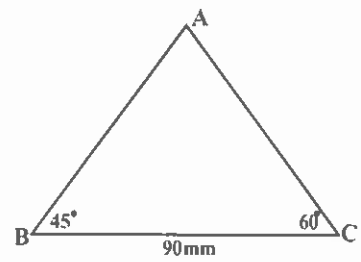
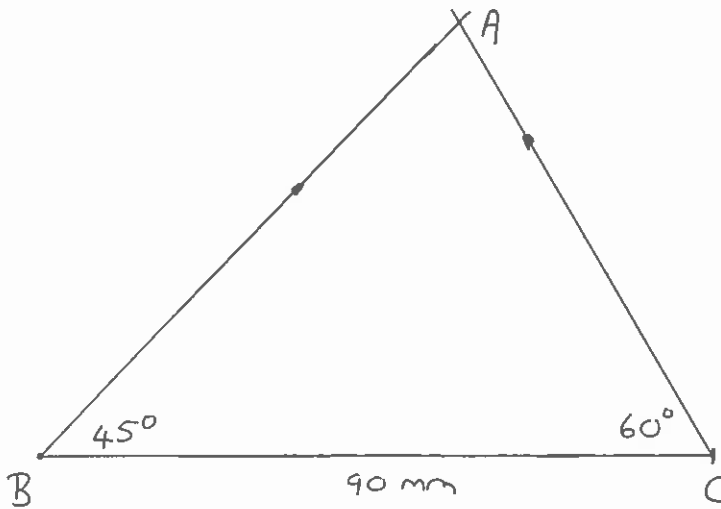

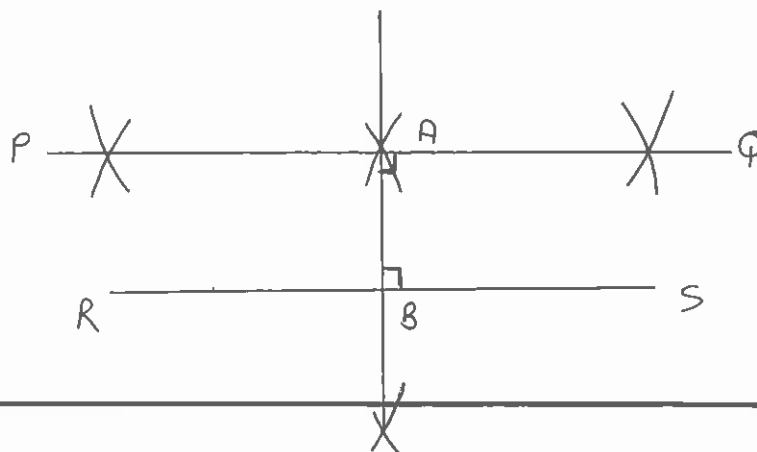
(4) Konstrueer 'n loodlyn op MN vanaf punt A.

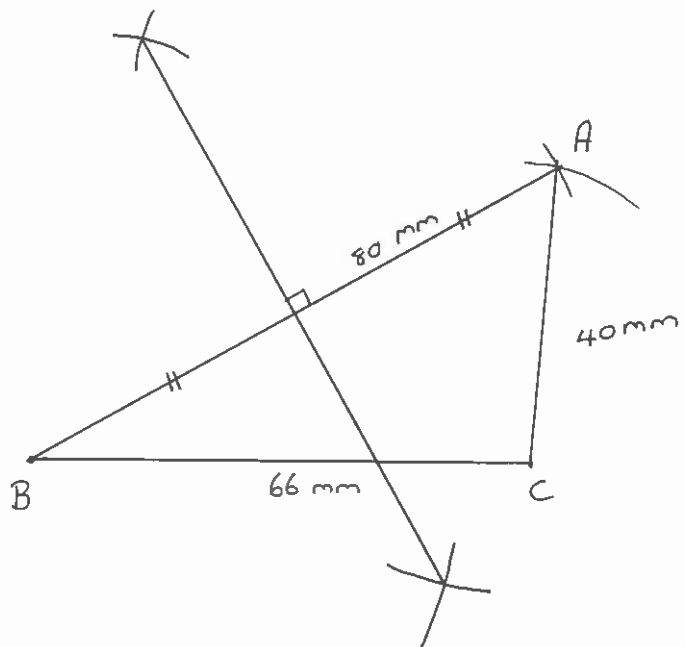
(5) Konstrueer die volgende driehoek volgens die gegewe afmetings.
(Hierdie driehoek is nie volgens skaal geteken nie!)

☺ Konstrueer $RS \parallel PQ$ met $RS \perp AB$ en $PQ \perp AB$.

(i)

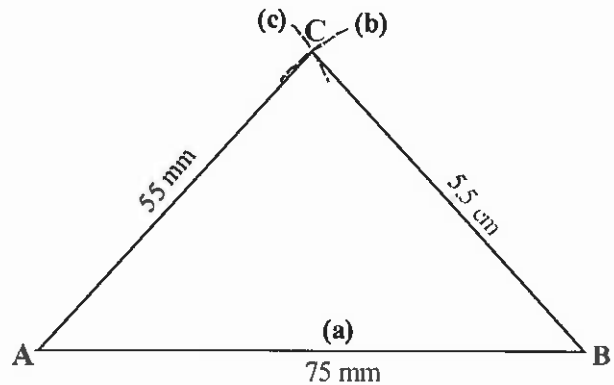

C1.2 Driehoek:

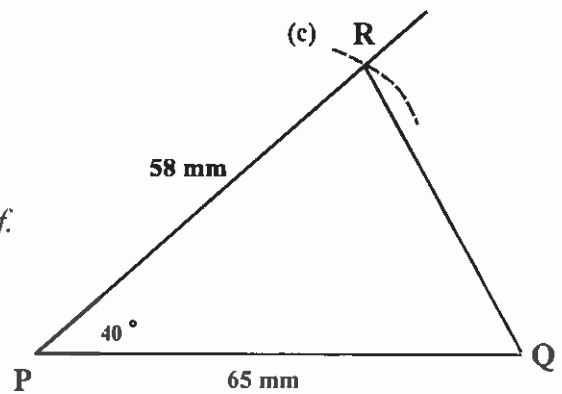
Vb.7 Konstrueer $\triangle ABC$ met: $AB = 75 \text{ mm}$; $BC = 5,5 \text{ cm}$ en $AC = 55 \text{ mm}$

- Trek lyn $AB = 75 \text{ mm}$.
- Met passer, meet $5,5 \text{ cm} = 55 \text{ mm}$.
af op liniaal en plaas passerpunt op B. Maak 'n bogie.
- Met passer, meet 55 mm af op liniaal en plaas passerpunt op A. Maak 'n bogie wat die bogie in (b) kruis.
- Waar (b) en (c) kruis is punt C.

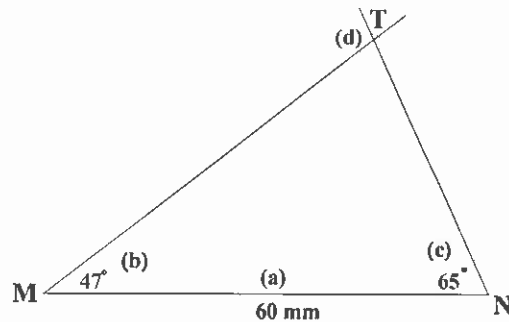
Vb.8 Konstrueer $\triangle PQR$ met: $PQ = 6,5 \text{ cm}$;
 $PR = 5,8 \text{ cm}$ en $\hat{P} = 40^\circ$.

- Trek lyn $PQ = 65 \text{ mm}$.
- Konstrueer $\hat{P} = 40^\circ$ met die gradeboog.
- Gebruik 'n passer en liniaal en merk 58 mm af. Met die passerpunt op P, merk 58 mm af op nuwe lyn.
- Waar (c) die nuwe lyn sny is punt R. Verbind RQ.

Vb.9 Konstrueer $\triangle MNT$ met: $\hat{M} = 47^\circ$; $\hat{N} = 65^\circ$ en $MN = 0,06 \text{ m}$.

- Trek lyn $MN = 0,06 \text{ m} = 6 \text{ cm} = 60 \text{ mm}$.
- Konstrueer by M 'n 47° met gradeboog.
- Konstrueer by N 'n 65° met gradeboog.
- Waar (b) en (c) sny is punt T.

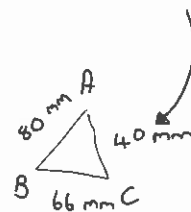

Oefening 2:

Datum: _____

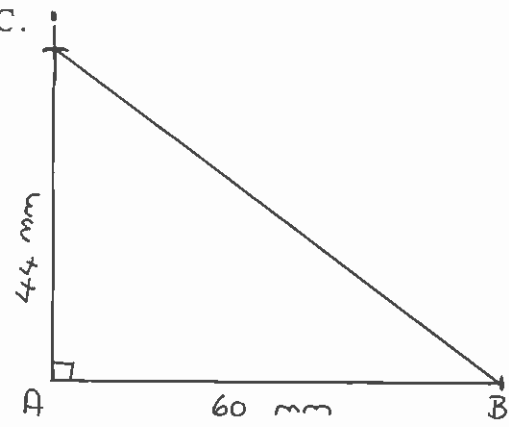
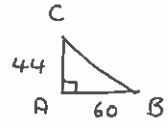
- Konstrueer $\triangle ABC$ met $AB = 80 \text{ mm}$; $BC = 66 \text{ mm}$ en $AC = 4 \text{ cm}$.
  - Konstrueer AB se middelloodlyn.

Sien links!

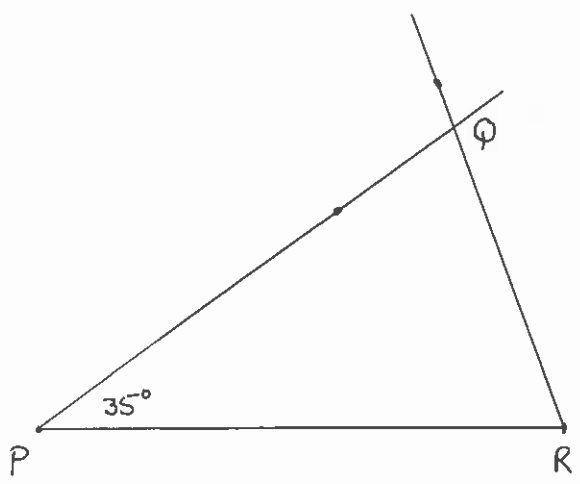
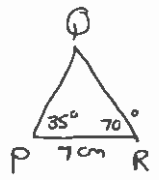

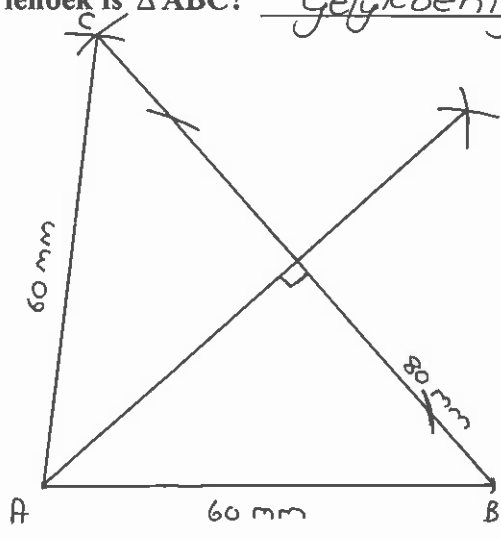
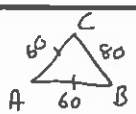
- (2) (a) Konstrueer $\triangle ABC$ met $\hat{A} = 90^\circ$, $AB = 60$ mm en $AC = 44$ mm.
 (b) Halveer $\hat{A}$.

- (3) (a) Konstrueer $\triangle PQR$ met $\hat{P} = 35^\circ$, $\hat{R} = 70^\circ$ en $PR = 7$ cm.
 (b) Konstrueer die loodlyn vanaf R op PQ.

- ☺ (a) Konstrueer driehoek ABC met $AB = AC = 60$ mm en $BC = 80$ mm.
 (b) Konstrueer dan die hoogtelyn van driehoek ABC deur A.
 (c) Watter tipe driehoek is $\triangle ABC$? Gelykbenig $\rightarrow AB = AC$

C1.3 Reëlmatige veelhoeke:

Vb.10 Konstrueer 'n reëlmatige seshoek.

(a) Bepaal die grootte van die segment:

$$\frac{360^\circ}{6} = 60^\circ$$

(b) Trek enige sirkel.

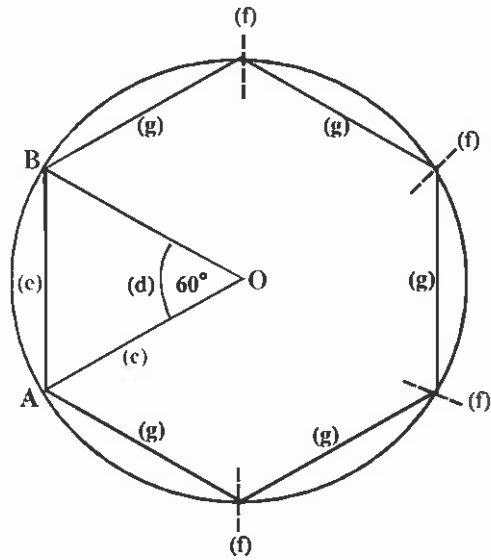
(c) Merk die middelpunt O duidelik en trek OA .

(d) Vanaf OA , by O , konstrueer $\hat{AOB} = 60^\circ$.

(e) Verbind AB . Meet die lengte van AB met 'n passer.

(f) Gebruik die lengte van AB , gemeet in (e) op 'n passer, en vanaf B , merk nog vyf ewe lang dele af op die omtrek van die sirkel.

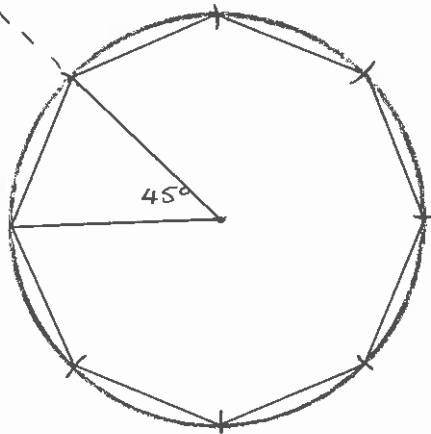
(g) Verbind die punte in (f) met mekaar.

Oefening 3:

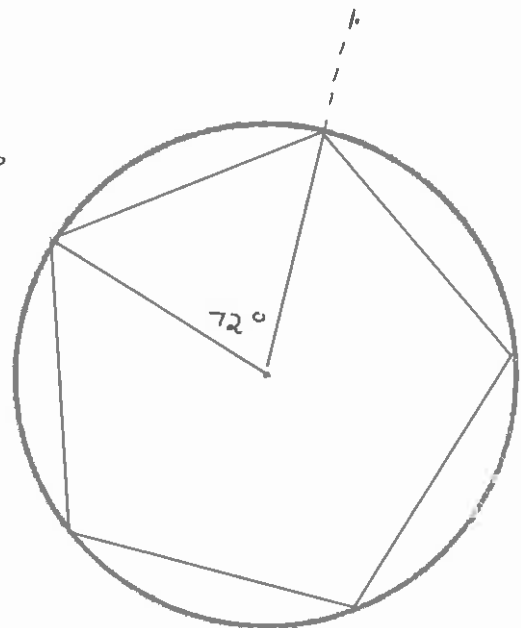
(1) Konstrueer 'n reëlmatige agthoek.

$$\frac{360^\circ}{8} = 45^\circ$$

(2) Konstrueer 'n reëlmatige vyfhoek.

$$\frac{360^\circ}{5} = 72^\circ$$

Datum: _____

☺ By 'n reëlmatige veelhoek is die grootte van elke segment se middelpuntshoek, 30° .

Hoeveel sye het die veelhoek? $\frac{360^\circ}{x} = 30^\circ \therefore 30x = 360^\circ \therefore x = 12$
 $\therefore 12 \text{ sye}$

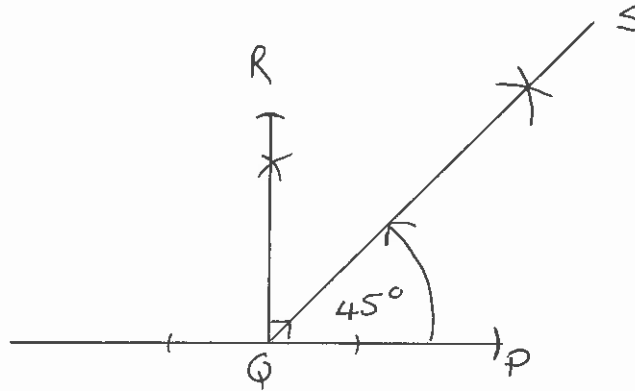
C1.4 Konstruksies sonder 'n gradeboog:

Oefening 4:

Datum: _____

(1) (a) Konstrueer $\hat{P}\hat{Q}R = 90^\circ$.

(b) Gebruik (a) en konstrueer $\hat{P}\hat{Q}S = 45^\circ$, sonder om 'n gradeboog te gebruik.

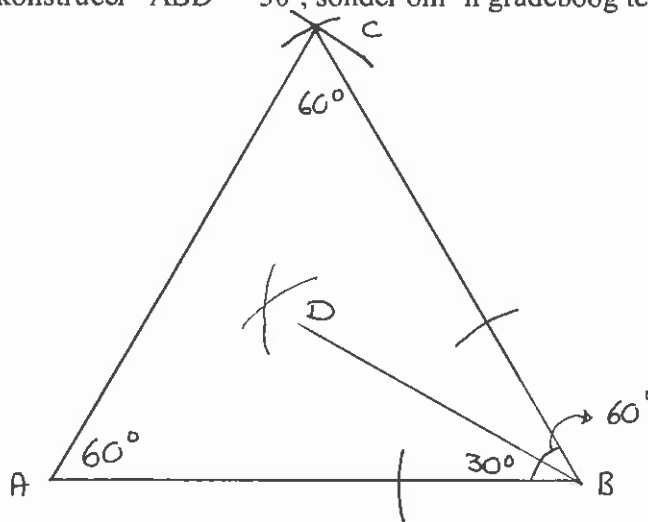

(2) (a) Konstrueer $\triangle ABC$ met $AB = BC = AC = 7\text{ cm}$

(b) Meet die groottes van $\hat{A}$, $\hat{B}$ en $\hat{C}$ van $\triangle ABC$. (Sien konstruksie!)

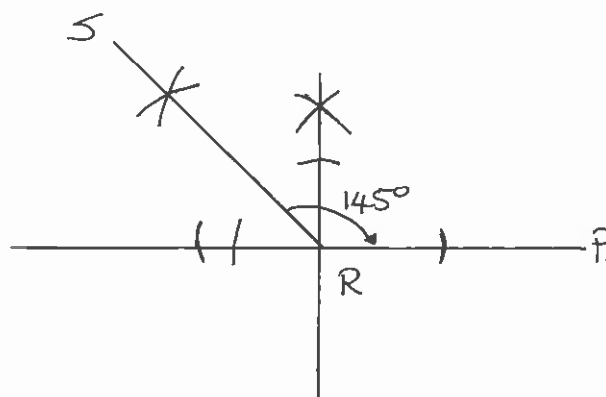
(c) Watter tipe driehoek is ABC ? Gelyksydige $\triangle$

(d) Gebruik (a) en konstrueer $\hat{A}\hat{B}D = 30^\circ$, sonder om 'n gradeboog te gebruik.

(3) (a) Konstrueer $\hat{T}\hat{R}S = 90^\circ$.

(b) Gebruik (a) en konstrueer $\hat{P}\hat{R}S = 135^\circ$, sonder om 'n gradeboog te gebruik.

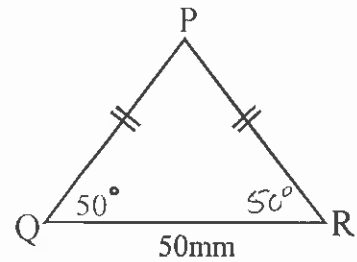
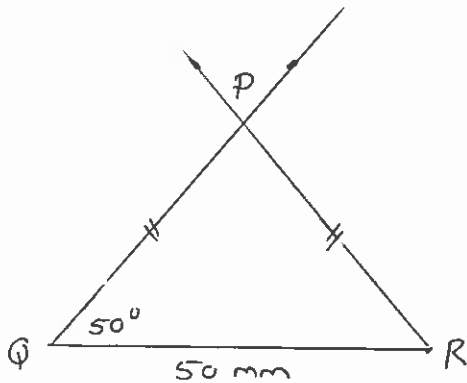

C1.5 HERSIENINGSOEFENING:

Datum: _____

(1) Konstrueer die onderstaande figuur op skaal.

- (2) (a) Konstrueer ΔMNS soos volg:
 $MN = 7\text{ cm}$, $NS = 8\text{ cm}$ en $MS = 7\text{ cm}$.
 (b) Konstrueer die middelloodlyn van NS met die middelpunt B , op NS .
 Verleng die middelloodlyn. Dit behoort nou deur M te gaan!
 (c) Skat hoe lank jy dink MB sal wees.
 (d) Kontroleer jou antwoord in (c) deur:
 (i) die stelling van Pythagoras toe te pas.
 (ii) die lengte met 'n linaal op die konstruksie te meet.

(i) $MS^2 = MB^2 + BS^2$ [Pythagoras]

$7^2 = MB^2 + 4^2$

$49 = MB^2 + 16$

$\therefore MB^2 = 49 - 16$

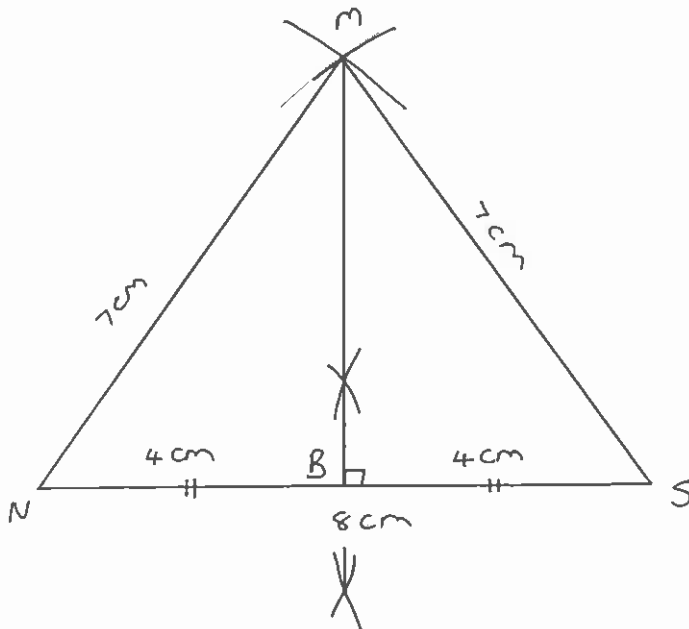
$MB^2 = 33$

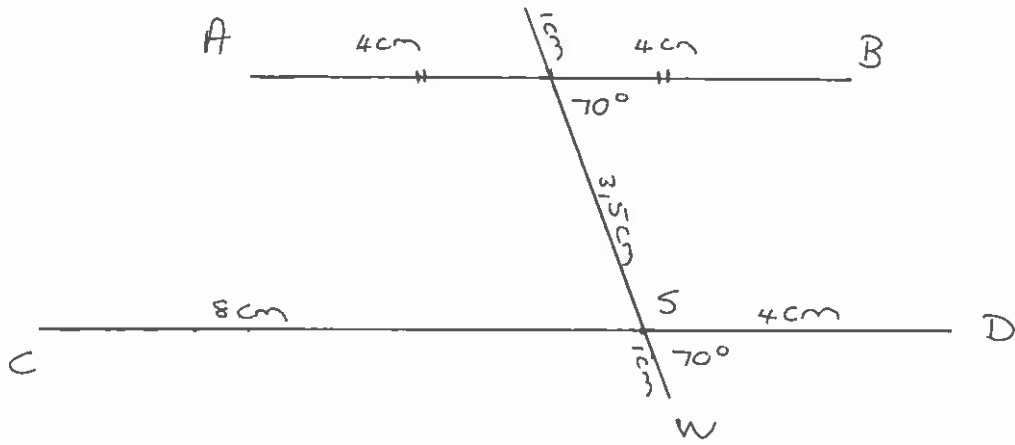
$MB = 5,7$

(ii) Gemees: $MB = 5,6\text{ cm}$.

(4)

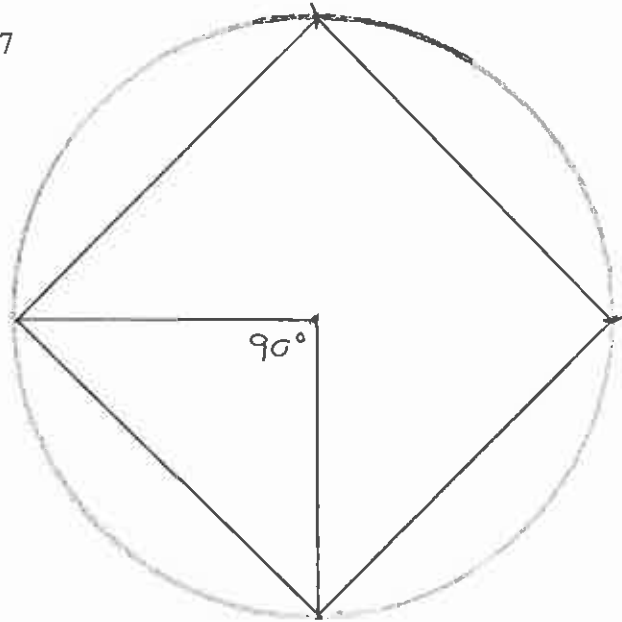

$$\frac{360^\circ}{4} = 90^\circ$$

17

- (3) (a) Konstrueer 'n sirkel met radius 4 cm.
 (b) Konstrueer nou 'n reëlmatige vierhoek.
 (c) Wat noem ons hierdie tipe vierhoek?

Vierkant

- (4) Konstrueer die volgende figuur volgens die gegewe afmetings:

$$AB = 80 \text{ mm} = 8 \text{ cm}$$

$$AR = RB$$

$$RS = 35 \text{ mm} = 3,5 \text{ cm}$$

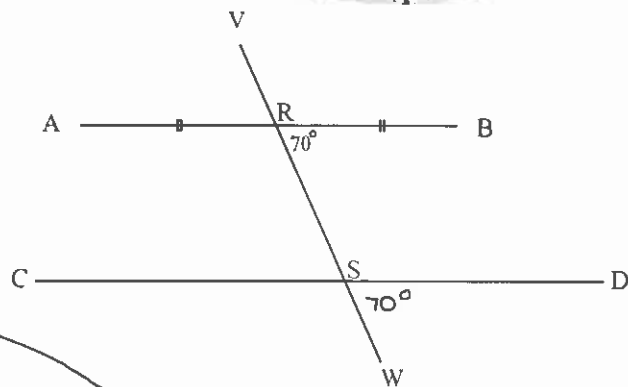
$$CD = 0,12 \text{ m} = 12 \text{ cm}$$

$$\hat{BRS} = 70^\circ$$

$$VR = SW = 1 \text{ cm}$$

$$CS = 2 SD$$

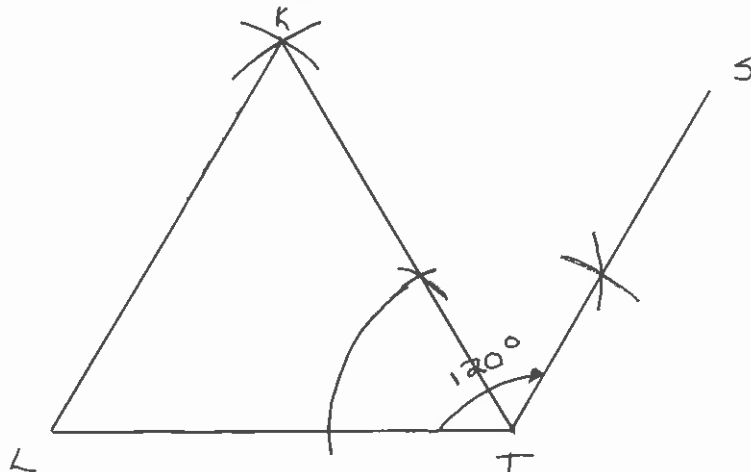
$$\therefore CS = 8 \text{ en } SD = 4$$

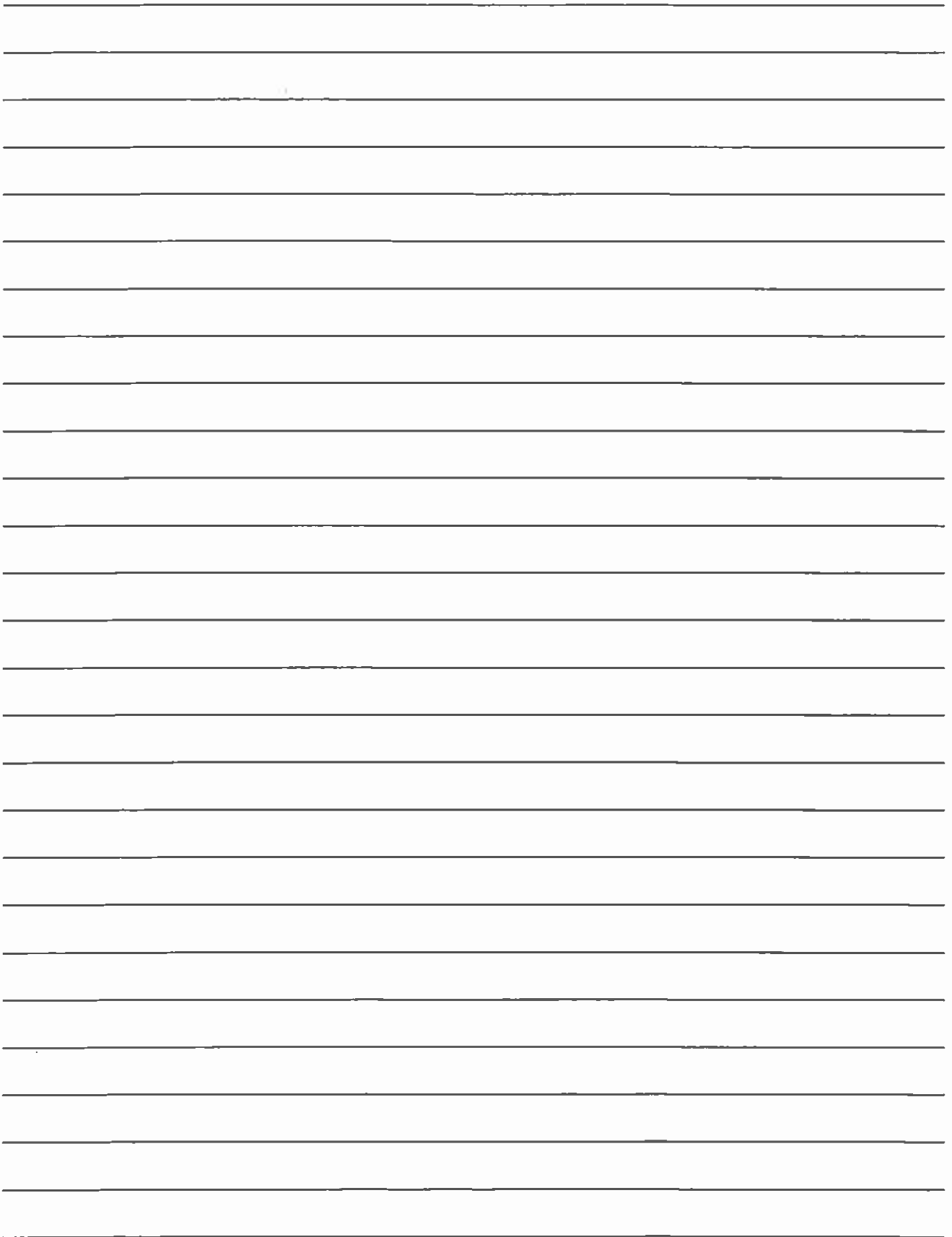
Sien links!

- (5) (a) Konstrueer gelyksydige ΔKLT .

- (b) Gebruik (a) en konstrueer $\hat{KTS} = 120^\circ$, sonder om 'n gradeboog te gebruik.

*****

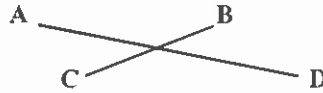

Hoofstuk C2

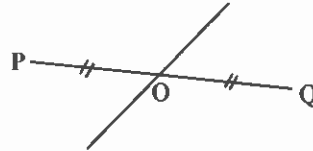
Lyne en hoeke

C2.1 Lyne:

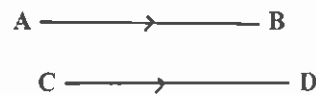
- (1) Snylyne: Twee lyne wat mekaar sny.
 $\therefore AD$ sny BC .

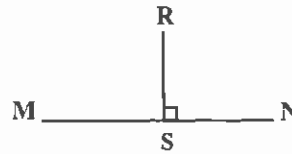
- (2) Halveerlyne: Een lyn sny 'n ander lyn presies in die middel.
 $\therefore PO = OQ$.

- (3) Ewewydige lyne: Twee of meer lyne wat altyd ewe ver van mekaar af is. Die lyne sal dus nooit kruis nie.
 $\therefore AB \parallel CD$.

- (4) Loodregte lyne: 'n Lyn is loodreg op 'n ander lyn as dit 'n hoek van 90° maak met die lyn.
 $\therefore RS \perp MN$.

C2.2 Hoeke:

(1) Tipes hoeke:

Type hoek:	Voorbeeld:	Hoekgrootte:
Skerphoek		Groter as 0° maar kleiner as 90° .
Regte hoek		Gelyk aan 90° .
Stomphoek		Groter as 90° maar kleiner as 180° .
Gestrekte hoek		Gelyk aan 180° .
Inspringende hoek		Groter as 180° maar kleiner as 360° .
Omwenteling		Gelyk aan 360° .

(2) Aangrensende hoeke:

Dit is twee hoeke met 'n gemeenskaplike hoekpunt en 'n gemeenskaplike arm en die hoeke lê aan weerskante van die gemeenskaplike arm.

